

Література

1. Боднар Н. І. Методи комп'ютерного моделювання фізичних процесів як засіб розвитку ключових компетентностей здобувачів освіти. *На урок*. URL: <https://naurok.com.ua/stattya-na-temu-komp-yuterne-modelyuvannya-fizichnih-procesiv-na-urokah-fiziki-yak-zasib-rozvitku-klyuchovih-kompetentnostey-zdobuvachiv-osviti-112542.html> (Дата звернення: 30.03.2021 р.)
2. Гайда В. Я. Суть самоосвітньої компетентності учнів закладів середньої освіти в умовах інформаційного суспільства: Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія педагогічна. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2019. Вип. 25. С. 80–83
3. Дементієвська Н. П. Підготовка вчителів до використання інтерактивних комп'ютерних моделей для навчання учнів через дослідження. *Інформаційні технології і засоби навчання*. № 80(6), 2020. С. 222–242. URL: <https://doi.org/10.33407/itlt.v80i6.3916>
4. Сальник І. В. Мобільні пристрої та сучасне освітнє програмне забезпечення у навчанні фізики в закладах загальної середньої освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2019. № 73(5), С. 1–14. URL: <https://doi.org/10.33407/itlt.v73i5.2918>
5. Algodoo. Веб-сайт. URL: <http://www.algodoo.com/> (Дата звернення: 28.03.2021 р.)

УДК 378:316.42

Гальченко В. М.

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти
Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова
vyktoryjaG@ukr.net

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Культура в усі часи була й лишається могутнім чинником соціального розвитку, рушійною силою прогресивного поступу суспільства. Видів культури є досить багато (культура управління, художня культура, культура спілкування, політична культура, акмеологічна культура, екологічна культура тощо). Вони утворюють єдність як форму існування людської природи (суспільної та індивідуальної).

Сучасний підхід до вивчення проблеми формування професійної культури закладено в працях таких дослідників, як З. Абросимова, К. Абульханова-Славська, А. Барабанщиков, Є. Белозерцев, В. Бенін, Е. Бондаревська, І. Зязюн, І. Ісаєв, Н. Кузьміна та ін.

Як зазначають дослідники І. Зязюн та Г. Сагач, у змісті культури головним є не речі, а людина, суспільство. Культура пронизує всі аспекти життєдіяльності людей і передбачає регулювання їхньої спільної діяльності за

допомогою певних норм і правил, які закріплені в традиціях народу, знакових та символічних системах [3, с. 6].

Мета нашого дослідження полягає у розкритті сутності поняття «професійна культура майбутніх вихователів ЗДО», визначенні її основних компонентів та засобів формування.

Поняття професійної культури було запропоноване І. Ф. Ісаєвим. На думку вченого, професійна культура – спосіб творчої самореалізації особистості викладача в різноманітних видах педагогічної діяльності та спілкування, спрямованих на освоєння, передачу та створення педагогічних цінностей і технологій. Структурними компонентами професійної культури викладача, за І. Ф. Ісаєвим, є аксіологічний, технологічний і особистісно-творчий [4].

У свою чергу, до компонентів професійно-педагогічної культури О. Головіна відносить професійну майстерність (володіння професійними знаннями, професійними вміннями; позиція педагога щодо праці, себе; результатами праці, мислення, рефлексія, самооцінка, цілепокладання, такт); світоглядний компонент, який включає в себе професійно-педагогічні переконання, інтереси, ціннісні орієнтації у професійно-педагогічній сфері; моральний компонент – етичні норми ділових відносин, моральні почуття, теоретичні, етичні знання [2].

Ми поділяємо думку В. Радула, В. Кравцова, М. Михайліченка, які розглядають професійну культуру як поняття, що найбільш повно відображає професійний розвиток особистості педагога та його діяльність у професійній сфері, і вважають, що «професійна культура вчителя є складовою його загальної культури, складним утворенням у цілісній структурі особистості, що характеризує всю сукупність відносин у сфері педагогічної діяльності та відповідний розвиток індивідуальних професійно значущих здібностей, розумових, психологічних та фізичних якостей, мотиваційної сфери, забезпечує високу якість і позитивне ставлення до професійної діяльності» [5, с. 85].

І. Зязюн та Г. Сагач важливими показниками професійної культури вчителя вважають системний світогляд, модельне мислення, праксеологічну, рефлексивну та інформаційну озброєність, компетентність спілкування і управління, конкретно-предметні знання тощо [3].

Досліджуючи специфіку формування професійної культури у студентів спеціальності «Дошкільна освіта», нами було сформульоване наступне визначення: «професійна культура майбутнього вихователя – це наявність духовного багатства (високоморальних цінностей), яскраво вираженої творчої індивідуальності, готової та здатної до нововведень і перетворень; особливих особистісних якостей (гуманізму, любові до дітей, педагогічного оптимізму, толерантності, тактовності, доброзичливості тощо); знань, умінь та навичок педагогічної діяльності в галузі дошкільної освіти; зовнішньої естетичної привабливості» [1].

Беручи до уваги все вищезазначене, ми прийшли до висновку, що професійна культура майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів –

це багаторівневе та інтегроване утворення, що містить у собі такі компоненти, як:

1. Духовно-творчий компонент (високий рівень духовності та креативності, здатність до саморегуляції та саморозвитку, певним чином сформовані життєві стратегії, цілі, плани, проєкти, навички життєтворчості як провідні характеристики творчої індивідуальності студента);

2. Когнітивний компонент (активне ставлення до навчально-пізнавальної діяльності, намагання глибше проникнути у сутність професії педагога дошкільної освіти);

3. Мотиваційно-ціннісний (особистісне ставлення майбутнього спеціаліста до обраної професії, визначення її місця у загальній структурі професій, визначення провідної мотивації у роботі вихователя – гуманне ставлення до дитини, віра в її сили та можливості);

4. Рефлексивно-перцептивний (здатність до рефлексії, самопізнання, пізнання й розуміння інших людей, високий рівень емпатії);

5. Інструментальний (високий рівень загальної культури, життєвий досвід, наявність набутих у процесі навчання у ЗВО знань, умінь та навичок професійної діяльності, комунікативна компетентність) [1].

З метою формування професійної культури майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти нами було розроблено комплексну програму «Колесо професіоналізму майбутнього педагога», до якої увійшли тренінги, спрямовані на формування кожного із визначених нами компонентів професійної культури майбутнього фахівця. Комплексна програма передбачає отримання студентами знань, практичних умінь та навичок, які знадобляться їм у подальшій педагогічній діяльності. Вважаємо, що низка розроблених нами тренінгів сприятиме подальшому професійному становленню випускників спеціальності «Дошкільна освіта».

Отже, висновуючи зазначимо, що формування професійної культури майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти за всіма означеними нами критеріями призведе, на нашу думку, до досягнення ними успішності в освітній діяльності.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у подальшій розробці та впровадженні в освітній процес закладів вищої освіти технологій формування професійної культури майбутніх педагогів дошкільної освіти.

Література

1. Гальченко В. М., Семенча Л. Г. Професійна культура як системоутворювальний фактор успішності майбутніх педагогів у професійній діяльності. *The XXI century education: realities, challenges, development trends: collective monograph* / Ed.: prof. Hanna Tsvietkova. Hameln: InterGING, 2020. 658 с. С. 509–522.

2. Головина Е. С. Педагогическое содействие формированию профессиональной культуры будущих социальных педагогов в вузе: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08 / ГОУ ВПО «Челябинская государственная академия культуры и искусств». Екатеринбург, 2005. 198 с.

3. Зязюн І. А., Сагач Г. М. Краса педагогічної дії. К.: АПН України, 1997. 302 с.

4. Исаев И. Ф. Профессионально-педагогическая культура преподавателя. М.: Академия, 2004. 208 с.

5. Радул В. В., Кравцов В. О., Михайліченко М. В. Основи професійного становлення особистості сучасного вчителя: навчальний посібник. Кіровоград, «Імекс-ЛТД», 2007. 252 с.

УДК 070:37

Герасимчук Г. І.

методист відділу організаційно-методичної та інформаційно-видавничої діяльності ТОКІППО

м. Тернопіль,

h.herasymchuk@ippo.edu.te.ua

ВПРОВАДЖЕННЯ МЕДІАРЕСУРСІВ У ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

Сьогодні медіа (книги, телебачення, радіо, преса, телефони та смартфони, комп'ютерні та інтернет-медіа) стали невід'ємною частиною життя як дітей, так і дорослих. Вони пропонують широкий спектр продуктів – від документальних матеріалів, ігрових розваг та реклами до можливості діяти у віртуальних світах, від дитячих програм, матеріалів для школи та освіти до консультативних послуг, від різних форм масової комунікації, різних способів спілкування в групах до широкого вибору варіантів індивідуальної комунікації, від просоціальних матеріалів до показу насильства та сценаріїв жахів [5, с. 18].

Завдяки медіа ми маємо змогу отримувати найрізноманітнішу інформацію, обмінюватись нею з іншими (електронна пошта, соціальні мережі, миттєві повідомлення), можемо вирішувати повсякденні справи (оплата послуг, покупки), навчатися, працювати (використання найрізноманітніших комп'ютерних програм). Все це надзвичайно добре, якби не небезпека, що чекає на нас у медіапросторі (пропаганда, фейки, маніпуляції, порушення авторських прав, шахрайство та інше). Тому досить гостро постала потреба у медіаосвіті та медіаграмотності, розвитку критичного мислення школярів саме зараз.

Проблемою впровадження медіаосвіти займалися такі вчені, як Маршалл Маклюєн (Канада), Роберт К'юбі (США), Катлін Тайнер (США), Сесілія фон Файлітзен (Швеція). В Україні це питання висвітлено в роботах таких учених, як В. Іванов, О. Волошенюк, Л. Найдьонова, О. Баришполець, Г. Онкович, А. Литвин, Г. Почепцов [2].

Впровадження медіаресурсів в освітній процес вимагає розвитку у школярів критичного мислення. А це означає, що учень має навчитися аналізувати, порівнювати, оцінювати інформацію, а не просто її «споживати», вміти знайти першоджерело для того, щоб перевірити правдивість. Серед шкільної спільноти сьогодні спостерігаємо такі проблеми, як нетривале зосередження, залежність від гаджетів, кліпове мислення. Свідомість дитини настільки перенасичена різноманітною інформацією, що вона не вміє з нею